

LANDSMØDETALE – Idealer i en kynisk tid

Velkommen alle sammen. Det er virkelig godt at se rekord mange deltagere her til vores landsmøde på Nyborg Strand.

Velkommen til alle jer frivillige, velkommen til givere, velkommen til råds- og bestyrelsesmedlemmer, velkommen til partnere, velkommen til kollegaer, ja velkommen til hele vores folkelige og kirkelige bagland.

Jeg er pavestolt over at kunne fortælle jer, at Folkekirkens Nødhjælp i 2025 har hjulpet 4,9 millioner mennesker i verdens brændpunkter.

Selvom landene i den vestlige verden sidste år skar støtten til nødhjælp og udviklingsarbejde med næsten en fjerdedel, så gik det den anden vej for Folkekirkens Nødhjælp – vores indtægter steg med omkring 10 procent.

Det betød, at vi i 2025 år havde rekordstore indtægter – og det altså til trods for Donald Trumps nedlukning af USAID og mange europæiske landes besparelser på verdens fattigste.

Og ved I hvad, det kan vi ikke mindst takke jer for. Det er jeres engagement, der gør det muligt at bekæmpe fattigdom, uddele nødhjælp til mennesker i nød - og stå fast på rettigheder, internationale regler og konventioner, som er under massivt pres.

Så skal vi ikke sammen give jer en hånd!

..

Vores kassér Jonas Kolby vil lidt senere på dagen dykke mere ned i tallene, når han gennemgår vores årsregnskab for 2025.

..

Før jeg giver en kort status på verden og fremtiden, set fra Folkekirkens Nødhjælps perspektiv, vil jeg begynde et lidt andet sted..... et lidt mere personligt sted.

For 2025 var på mange måder et skelsættende år i mit eget liv. Jeg kunne fejre 25-års jubilæum i Folkekirkens Nødhjælp, hvor jeg startede som udsendt til Etiopien i år 2000.

Men der skete også noget andet for 25 år siden, som rangerer på samme niveau. Jeg blev gift med Pernille. Og vi har derfor for nyligt holdt sølvbryllup.

..

Og 25 års ægteskab har lært mig mindst tre ting: 1) at forhandling er uundgåelig, 2) at kompromisser er nødvendige - og 3) at regler og aftaler kun fungerer, hvis begge parter oplever dem som retfærdige – og overholder dem.

Og den læring kan man godt overføre til verden.

For det er jo de samme mekanismer, der gør sig gældende mellem lande som

i ægteskaber: Hvis lande holder op med at forhandle, hvis man ikke længere er villig til at indgå kompromiser, og hvis man kun følger regler og aftaler, når det passer én selv – så begynder samarbejdet at smuldre.

Og verden i dag minder faktisk om et ægteskab i alvorlig krise.

Vi vågner dagligt op til en virkelighed, hvor grænser er blevet rykket. Hvor det nærmest er blevet en politisk disciplin at træde på reglerne, rive internationale aftaler itu og åbent ignorere de principper, der skal beskytte civile og holde magten i skak. Ofte med Donald Trump som det mest synlige ansigt på udviklingen – men langt fra dens årsag alene.

Og det mærker vi i Folkekirkens Nødhjælp meget konkret i de mange konflikter og kriser, vi arbejder i, og hvor vi kæmper for alt, hvad vi har kært.

I det følgende vil jeg tage jer med til to steder i verden – Gaza og Sudan – hvor konsekvenserne af manglende samarbejde og manglende respekt for fælles regler er både brutale og hjerteskrærende. Og til sidst vil jeg pege på en vej frem – mod et bedre globalt ægteskab.

..

I november 2025 besøgte jeg Gaza, og jeg må sige, at de materielle ødelæggelser og menneskelige lidelser fra Israels bombardementer er det

værste, jeg har oplevet i mine 25 år som nødhjælpsarbejder.

Hele bydele er jævnet med jorden. Gader kan ikke længere aflæses som gader. Huse uden vægge. Alt er sønderskudt.

Størstedelen af Gazas befolkning er blevet fordrevet mindst én gang under krigen. Rigtigt mange 4, 5 eller 7 gange. Fra nord til syd. Og senere tilbage igen til områder, hvor de nu bor i telte.

Jeg besøgte det anglikansk-drevne Al-Ahli-hospital i Gaza By.

Hospitalet blev ramt igen og igen i løbet af krigen. En stor del af behandlingen foregår nu i telte på gårdspladsen. Køer af mennesker, der venter. Mænd og kvinder. Børn og gamle.

Hospitalsdirektøren viste mig en af de få uskadte bygninger: et lille kapel, hvor kirkebænkene inden våbenhvilen blev skubbet sammen og lavet om til operationsborde med lagner hængt op som adskillelse.

Nu er bænkene skubbet ind til siden, så der er plads til kartoteker og skabe med patientoplysninger. Læger og sygeplejersker har skabt et beundringsværdigt improviseret system, hvor de hjælper syge og tilskadekomne. Og forsøger at holde fast i en minimal orden midt i kaos.

..

Man kan ikke besøge Gaza uden at tale om sulten. Gennem mange år har befolkningen i Gaza haft behov for fødevarehjælp.

Før Hamas forfærdelige terrorangreb den 7. oktober 2023 kørte omkring 500 lastbiler med nødhjælp dagligt ind i Gaza. Under krigen stod nødhjælpskonvojerne stille ved grænseovergangene.

Adgangen blev helt forhindret eller reduceret eller gjort betinget af Israel, mens kampene fortsatte. Sult blev brugt som en våben.

Tidligere på året – inden våbenhvilen mellem Israel og Hamas – modtog jeg en tidlig morgen en opringning fra Udenrigsministeriet med besked om, at udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen gerne ville tale med mig om 15 minutter.

Jeg sagde til Pernille, at der vist var nogen, der lavede sjov med mig, og skænkede en ny kop kaffe.

15 minutter senere ringede Lars Løkke Rasmussen.

Og han orienterede mig om, at Danmark ville kaste nødhjælp ned fra luften over Gaza. Såkaldte air-drops fra et af forsvarets Hercules fly.

Han udtrykte meget stor frustration og lagde ikke skjul på, at det var en absolut sidste udvej. Men civile døde af sult, Israel blokerede for nødhjælpen, og

deres eget nødhjælps-system fungerede slet ikke. Og derfor var den danske regering nødt til at gøre noget.

Jeg gav ham ret. Både i at den danske regering var nødt til at gøre noget, men også i at air-drops var en virkelig dårlig løsning. Fordi det er farligt. Fordi tidligere nedkastninger havde slået civile ihjel.

Men først og fremmest fordi, der var tale om små, små mængder sammenlignet med de tonsvis af fødevarer, der på stod og rådne op ved grænseovergangene til Gaza.

Og den danske regering, en tæt ven af Israel, havde opgivet at få sin allierede til at beskytte civile og følge krigens regler.

På alle måder et humanitært nulpunkt. Hvor selv de mest basale principper om nødhjælp ikke længere var noget, vi kunne blive enige om at håndhæve.

..

Men Gaza står ikke alene. Sudan. Verdens største humanitære krise.

Over 30 millioner mennesker i Sudan har i dag brug for nødhjælp.

Millioner er tvunget på flugt fra borgerkrigen. En af dem er Suhar Adam. Hun er 27 år og bor i en transitflygtningelejr i nabolandet Sydsudan sammen med sine to døtre.

Hver dag sidder de og venter. Der ikke nogen steder at gå hen. Der er hverken skole, arbejde eller andet at beskæftige sig med.

Hun tænker ofte tilbage på sit liv før krigen. Et stort gult hus i udkanten af Sudans hovedstad Khartoum.

Børnene gik i skole. Hendes mand arbejdede som mekaniker. Et roligt og trygt familieliv. Så en morgen under ramadanen ændrer alting sig.

Kampfly over byen. Bombardementer. Familien gemmer sig under sengene. Senere flygter de. Hendes bror bliver skudt foran hende. Hun bliver selv slået i hovedet med et gevær og mister bevidstheden.

Da hun vågner, er hendes mand væk. To af hendes børn er væk. Hun ved stadig ikke, hvor de er.

Nu bor hun i en simpel barak med sine to tilbageværende døtre i flygtningelejren. Om natten kan hun ikke sove.

Hun ønsker sig kun én ting: at komme til et sted, hvor døtrene kan gå i skole og få en fremtid. Indtil da må hun klare sig for den hjælp, de måltider, hun får fra Folkekirkens Nødhjælp og vores lokale partnere.

Det er virkeligheden i den verden, vi arbejder i lige nu.

..

Men hvorfor får krigen i Sudan lov til at udvikle sig, som den gør? Civile bliver angrebet. Nødhjælpsorganisationer nægtes adgang. Krigens regler bliver brudt. Ligesom i Gaza. Ligesom i Ukraine. Ligesom mange andre steder.

Tidligere kunne man forestille sig, at FN trådte til.

At Sikkerhedsrådet blev indkaldt. At der kom resolutioner, fredsforhandlinger og måske fredsbevarende styrker. Ikke uden problemer. Ikke uden fejl. Men dog som udtryk for en fælles international vilje til at beskytte civile og skabe et politisk spor ud af volden.

Hvordan er vi endt her?

Det er let at pege på tre lande: USA, Kina og Rusland. De sidder alle som permanente medlemmer af FN's Sikkerhedsråd og råder over vetoretten. Og den bliver brugt flittigt.

Men FN's handlingslammelse er ikke kun et spørgsmål om stormagters interesser. Det er et symptom på en dybere krise og forandringer i det internationale samarbejde. Rovdyrenes tid bliver det kaldt.

Og nogle mener, at udviklingen er uundgåelig. Den konklusion køber jeg ikke.

Den køber vi ikke i Folkekirkens Nødhjælp. For den bygger på en fejllæsning af os som mennesker. For

selvfølgelig kan vi gå imod udviklingen af rovdirenes magt.

Spørg bare i Ungarn, hvor de for nyligt stemte despoten Orban ud af vagten. Spørg dem i Nepal, hvor en ungdomsledet bevægelse – generation Z – protesterede mod korrupsion, ulighed og et forbud mod sociale medier og væltede regeringen på under to døgn. Og fra april i år hedder den nye Premier minister Balendra Shah, han er 37 år, ingeniør og har haft en karriere som rap musiker. Eller Spørg dem i Damaskus, hvor Assad-regimet faldt langt hurtigere, end de fleste troede muligt.

Det er grupper i civilsamfundet, der ikke accepterer, at rå magt og militære løsninger skal definere deres fremtid. Og vi møder dem og støtter dem hver eneste dag i vores arbejde rundt om i verdens brændpunkter. Det er vores lokale samarbejdspartnere, som også inkluderer private virksomheder og myndigheder, og de mennesker, vi hjælper.

..

Så svaret på rovdirenes tid ikke er at give køb på vores idealer om samarbejde, internationale regler og aftaler. Hverken som civilsamfund eller som regeringer.

Men at stå op for dem.

Problemet er bare, at mange lande - ikke mindst i det globale syd - ikke

længere har tillid til os i Europa og Vesten. De vender sig bort og ser mod Kina, Rusland og andre samarbejdspartnere.

De ser ikke en sammenhæng mellem det, mange europæiske lande siger, og det som vi gør. Vi er tydelige, når det gælder Ukraine og fordømmelsen af den russiske invasionskrig. Men langt mere tøvende, når det gælder Gaza.

Vi beder udviklingslandene om at tage ansvar for den klimakrise, som vi i vores del af verden er ansvarlige for, men det sker samtidig med at mennesker i Sydsudan og i Samoa betaler den højeste pris for. Og når det så kommer til vores løfter om klimapenge, ja så tøver vi igen og igen.

Det er ikke bare moralsk forkert. Det er også strategisk virkelig uklogt. For tilliden til os forsvinder og dermed vores mulighed for indflydelse i verden.

..

Så min konklusion er, at hvis vi i Europa og Vesten vil spille en rolle i en verden i forandring og til forhandling. Hvis vi vil bidrage til at løse kriserne, ja så skal vi vise, at vi mener det, når vi taler klima, udviklingsbistand, rettigheder.

Ikke som ord – men som handling.

Og her giver sammenligningen med ægteskabet rigtig god mening.

For når et ægteskab er under pres, så er løsningen ikke bare at holde endnu

hårdere fast i de gamle roller. Det er heller ikke bare at give slip og gå hvert til sit. Det handler om at finde tilbage til det, der giver mening. Genopbygge tilliden.

Alternativet er skilsmissen. Og den har vi ganske enkelt ikke råd til.

Der er brug for at holde fast i idealerne i en kynisk tid. Og det bidrager vi sammen til i Folkekirkens Nødhjælp.

Det bidrager vi til når vi holder genbrugsbutikkerne åbne, støtter op om Sogneindsamlingen og på andre måder investerer vores tid og penge i Folkekirkens Nødhjælp.

Jeg kunne tale længe om både rovdyrene og hvad vi kan gøre som mennesker og sammen i fællesskaber for at gå imod - det er der ikke helt nok tid til i dag.

Men I skal vide at jeg er ved at lægge sidste hånd på en bog der blandt andet handler om at holde fast i idealerne i en kynisk tid præget af tillidskriser. Den udkommer til august, hvis I skulle være interesseret at høre mere.

Endnu engang hjertelig velkommen og Tak til jer for jeres fortsatte støtte. Og så jeg at alle får en rigtig god dag.